

ZPRAVODAJ MATICE ČESKÉ

sekce Společnosti Národního muzea

Číslo 11

Praha, září 2006

Matice česká opět ve Slezsku

Dokladem rozvíjející se spolupráce s Maticí slezskou byla exkurze členů Matice české ve Slezsku ve dnech 17. až 22. července. Vzájemné návštěvy se již stávají tradicí, která umožňuje bližší poznání činnosti spřátelené organizace a míst jejího působení. Výbor Matice slezské v čele s nově zvoleným předsedou ing. V. Kočvarou připravil bohatý kulturně literární program, v němž dominovaly zejména obnovené památky a méně známá a přístupná místa s pozoruhodnými muzejními expozicemi.

Barokní zámek v Kuníně u Nového Jičína, kde se v letech 1807 až 1809 vzdělával mladý František Palacký.

Zahájili jsme prohlídkou Ostravy, na níž se příznivě projevuje omezení důlní a průmyslové činnosti. Toto město obvykle nebývá spojováno s hradem, tím příjemnějším překvapením pro nás byla prohlídka rekonstruovaného Slezskoostravského hradu v areálu výstaviště Černá louka s jeho historickou expozicí. Navštívili jsme též nákladně obnovené Městské muzeum, v němž trvalou expozici zatím nahrazují cenné výstavy.

Velkým dojmem na nás zapůsobily památky, které doslova „vstaly z mrtvých“. Byl to především zámek v Kunině (Kunvaldu), spojený se školními léty zakladatele Matice české F. Palackého, jenž zde byl žákem proslulého vzdělávacího ústavu hraběnky z M. V. Waldburg-Zeilu (1762–1828). Zámek, který byl ještě koncem minulého století zcela zdevastovaný, byl zásluhou občanské iniciativy a za přispění fondů Evropské unie přiveden do dnešního dokonalého stavu. Stejný osud měl zámek v Linhartovech u Města Albrechtice, na jehož ruinách zapracovala skupina nadšenců dobrovolně a nezištně tak, že je nyní ozdobou širokého okolí. Expozice tradičního místního prýmkářství je zde doplněna pracemi žáků výtvarné školy, udivujícími svou nápaditostí a téměř profesionálním provedením.

Další významnou stavbou, která byla v 70. letech minulého století zcela srovnána se zemí a nyní povstala v nové kráse, je poutní areál s kostelem Panny Marie Pomocné ve Zlatých Horách (býv. Zuckmantl). Historické městečko, proslulé zlatými doly, má pěkné městské muzeum a v blízkosti nově postavené repliky zlatorudných mlýnů, ukazující mletí rudy a rýžování zlata. Škoda, že podobný příznivý osud se nedotkl mohutných zámků Slezské Rudoltice, jež nesly označení „slezské Versailles“ a Dívčího hradu.

Při našem putování jsme věnovali velkou pozornost místům spojeným s životem a prací slezských buditelů. Při návštěvě Milostovic jsme si připomněli zasloužilou osobnost místního rodáka prof. Vincence Praska (1843–1912), jazykovědce a historika, ředitele prvního českého gymnázia v Opavě a zakladatele Matice opavské. Jeho zajímavé paměti vydala letos Matice slezská. Zásluhou člena výboru Matice slezské, vojenského historika ing. J. Breuera jsme se v Milostovicích seznámili i s mohutnými pozůstatky předválečného československého opevnění.

Při návštěvě Hrabyně nám vytanuly na mysl verše Bezručových *Slezských písní*, kde vzpomíná dalšího slezského vlastence, faráře Jana Böhma (1824–1909). Hrabyněským rodákem byl i významný ekonom, ministr financí za první republiky Karel Engliš (1880 až 1961). Nezapomněli jsme ani na dalšího rodáka světového věhlasu, zakladatele psychoanalýzy Sigmunda Freuda (1856–1939), k jehož letošnímu jubileu byla otevřena netradiční expozice v jeho rodném domě v Příboře. Zaujalo nás, jak se tvůrci projektu zdařile a vtipně

vyrovnali s přiblížením Freudovy osobnosti širokému okruhu návštěvníků.

Omezený prostor Zpravodaje nám nedovoluje, abychom se blíže rozepsali o dalších zajímavých místech ve Slezsku – ať to byly Klimkovice s regionálním muzeem a nádherným lázeňským areálem, arboretum v Novém Dvoře či Kružberská přehrada, Osoblaha se svým unikátním židovským hřbitovem, zřícenina hradu Vikštejn a rozhledna na Biskupské kupě. Aspoň jmenovat musíme další muzea, která všechna nesou pečeť nadšeného zaujetí svých zřizovatelů – Vagonářské muzeum ve Studénce, Muzeum břidlice v Budišově nad Budišovkou, Muzeum Moravských bratří v Suchdole nad Odrou, expozice ve větrném mlýně v Cholticích a roztomilý doklad naivního umění – malý soukromý „jurský park“ Eldorado v Hynčicích.

V závěru naší exkurze jsme pogratalovali předsedovi Matice slezské ing. V. Kočvarovi k 70. narozeninám a poděkovali mu za zasvěcený výklad a doprovod během našeho celého pobytu. Zhlédli jsme také pozoruhodnou výstavu máchovských tisků, kterou ing. Kočvara připravil ze svých sbírek pro Památník Petra Bezruče v Opavě.

Návštěva Matice české ve Slezsku přinesla na každém kroku důkaz toho, co dokáže občanská společnost ve svých dobrovolných sdruženích, jejichž členové nehledí na čas a zisk při uskutečňování svých smělých plánů. Rozhovory s nimi však zdůraznily potřebu většího pochopení a odstranění byrokratických překážek u nadřazených institucí. Exkurze do Slezska dodala Matici české novou inspiraci a chuť do další práce. Při loučení jsme slíbili milým kolegům a přátelům, že budeme pokračovat v propagaci jejich krásné země a bohaté kultury a již teď se těšíme na setkání s Maticí slezskou u nás v Praze.

PhDr. Eva Ryšavá

PODZIMNÍ CYKLUS PŘEDNÁŠEK

MODERNÍ ČESKÁ KRÁSNÁ KNIHA VČERA A DNES

Podzimní cyklus přednášek přiblíží veškerá specifika moderní a současné české krásné knihy, která prošla bouřlivým vývojem, její naprostou jedinečnost v evropské knižní kultuře. Cyklus bude v roce 2007 doplněn přednáškami a výstavou o moderní české knižní vazbě v rámci připravovaného XII. Mezinárodního trienále umělecké knižní vazby v Národním muzeu.

Út 7. listopadu 2006

PhDr. Vratislav Janda:

Přehled vývoje exlibris v zemích Koruny české

Přednáška bude doplněna promítáním významných ukázek českého moderního exlibris.

Út 14. listopadu 2006

Nakladatelství Aulos se představuje

Beseda s majitelem současného významného bibliofilského nakladatelství Zdeňkem Křenkem, s typografem Zdeňkem Zieglerem a ilustrátorem Jiřím Šalamounem. Malá výstavka bibliofilských tisků.

Út 21. listopadu 2006

PhDr. Blanka Stehlíková, CSc.:

Sdružení českých umělců grafiků Hollar a česká kniha

Přednášky se konají vždy od 17 hodin v zasedací síni hlavní budovy Národního muzea, Praha 1, Václavské náměstí 68.

ZÁŘÍ 2006

MIMOPRAŽSKÁ LITERÁRNÍ VYCHÁZKA

So. 23. září 2006. **Odhalení informační tabule o životě a díle spisovatele Václava Bolemíra Nebeského nedaleko rodného statku v obci Kokořín** (☞ viz str. 12)

Organizuje: Matice česká, Obecní úřad v Kokoříně, Správa CHKO Kokořínsko — *Sraz v 7.40 hod. na autobusovém nádraží nedaleko stanice metra Nádraží Holešovice (odjezd autobusem v 8.00 hod.).* Odhalení tabule proběhne v **10.00 hod.** na návsi v Kokoříně. Dále je plánována návštěva středověkého hradu Staráky a známého gotického hradu Kokořín na svahu Kokořínského údolí, podíváme se rovněž k rodnému statku V. B. Nebeského. Návrat do Prahy je plánován okolo 18. hodiny.

ŘÍJEN 2006

PRAŽSKÉ VYCHÁZKY

St 4. října 2006. Prohlídka výstavy **Poslyšte vlastenci píseň novou... 19. století v kramářské písni** v Kabinetu knižní kultury s odborným výkladem Michala Klacka, spoluautora výstavy.

Sraz zájemců bude v 16.00 hod. ve vestibulu hlavní budovy NM.

Út 10. října 2006. **Z depozitářů Národního muzea. Oddělení starších českých dějin Historického muzea NM – portréty a miniatury.**

Vede: PhDr. Lubomír Sršeň

Sraz zájemců bude v 15.30 hod. ve vestibulu hlavní budovy NM.

MIMOPRAŽSKÉ LITERÁRNÍ VYCHÁZKY

So 7. října 2006. **Literární toulky Českým Brodem**

Vede: Mgr. Olga Rohelová

Sraz: 9.15 hod. u pokladen na Masarykově nádraží (odjezd vlakem v 9.38 hod.). Návrat do Prahy okolo 18. hodiny. Možnost oběda.

Program: Český Brod – Podlipanské muzeum (arch. Antonín Balšánek) – prohlídka nové moderní expozice *Bitva u Lipan* a ohlasy husitství ve středních Čechách, Antické starožitnosti Josefa Zounka. Gotické městské podzemí, pozdně gotický kostel sv. Gotharda, renesanční kostel Nejsvětější Trojice, městská galerie Šatlava, pomník Prokopa Velikého (sochař Karel Opatrný), barokní sousoší Svaté Rodiny z dílny F. M. Brokoffa.

So 21. října 2006. **Literární toulky Obřístvím**

Vede: Mgr. Olga Rohelová

Sraz: 9.45 hod. na autobusovém nádraží nedaleko stanice metra Nádraží Holešovice (odjezd v 10.00 hod.). Návrat do Prahy okolo 17. hodiny. Možnost oběda.

Program: Obříství – Semilkovice – Pamětní síň Bedřicha Smetany na Lamberku – prohlídka nově otevřené expozice po povodni v roce 2002. Oběd. Prohlídka historického centra obce – zámecký kostel sv. Jana Křtitele (zde se v roce 1860 podruhé ženil B. Smetana), trojkřídlý zámek, dřevěná renesanční zvonice z 16. století, pozoruhodný symbolický hřbitůvek padlých, barokní morový sloup z r. 1714, rokoková socha sv. Markéty, hřbitovní kříž z lávy Vesuvu

z roku 1826, zámeček Na Štěpáně z doby kolem roku 1860, Štěpánský most z roku 1912. Pamětní síň Svatopluka Čecha – prohlídka nové stálé literární expozice, připomínka pobytu spisovatele Svatopluka Čecha (1846–1908), beseda s kronikářem a autorem knihy Osobnosti a osudy M. Síglem.

LISTOPAD 2006

MIMOPRAŽSKÁ VYCHÁZKA

So 4. listopadu 2006. Kulturní toulky Kladnem

Vede: Veronika Botová

Sraz: 9.15 hod. (odjezd v 9.25 hod.) na autobusovém nástupišti č. 2 nedaleko stanice metra trasy A – Dejvická (naproti hotelu Diplomat). Návrat do Prahy okolo 18. hodiny. Možnost oběda.

Program: Kladno – Středočeská vědecká knihovna – exkurze, návštěva Domu hostů (Poldihaus) podle návrhu architekta J. Hoffmanna, novoromantická vila Bachrovna, náměstí Starosty Pavla – novorománský kostel Nanebevzetí Panny Marie, novorenesanční radnice podle návrhu J. Vejrycha s výzdobou A. Liebschera, budova okresního archivu, mariánské sousoší, barokní zámek podle plánu K. I. Dientzenhofera z let 1738 až 1740 – expozice Sládečkova vlastivědného muzea (historie Kladenska, simulované důlní pracoviště), Zámecká galerie města Kladna, medvědárium, procházka hlavní třídou – bývalé nakladatelské domy a tiskárny, lékárna U České koruny s výzdobou fasády od M. Alše, kaple sv. Floriána podle návrhu K. I. Dientzenhofera, budova kladenské reálky (dnešního gymnázia) z let 1904 až 1905 od A. Dryáka, vila Libochvíle (bývalý profesorský penzionát) – budova tiskárny významného kladenského tiskaře a nakladatele Jaroslava Šnajdra. Pro zájemce možnost návštěvy památkově hodnotného průmyslového areálu bývalé Vojtěšské huti.

PROSINEC 2006

Út 12. prosince 2006. **Předvánoční setkání s Nakladatelstvím Lidové noviny.** Prezentace ediční řady Česká knižnice Nakladatelství Lidové noviny, ve které vycházejí základní díla české literatury. **Představení třetího dílu nově vydávané korespondence Boženy Němcové.** Hudební překvapení.

Přednáškový sál Národního muzea od 17 hod.

Nabídka z produkce nakladatelství ARSCI

váz. 169x236 mm, 300 s.,
cena 290 Kč,
pro členy MČ 232 Kč

JOSEF WOLF: ČLOVĚK A JEHO PRADĚJINY

Knihy podává slovem a obrazem současný vědecký výklad geneze člověka – zahrnuje vývoj lidského rodu v jednotlivých obdobích pravěku a dále až do moderního historického období lidstva.

Oživuje čtenáři nejen podobu pravěkých a předhistorických představitelů lidstva, tělesné zvláštnosti, ale též jejich původní přírodní prostředí, způsoby obživy a sociální i zdravotní poměry, včetně hospodářství, úrovně kulturního a společenského života v jednotlivých obdobích života.

Knihy Člověk a jeho pradějiny vyšla v uplynulých letech v 15 zemích světa v celkovém nákladu téměř jednoho milionu výtisků. V českém jazyce vychází poprvé ve zcela nové úpravě, doplněná o další aktuální údaje z pradějin a dějin lidstva.

Ve středu 25. října 2006 v 17 hodin podepisuje prof. dr. Josef Wolf svou knihu v knihkupectví Neoluxor na Václavském náměstí.

ÚŘEDNÍ HODINY MATICE ČESKÉ

Placení členských příspěvků, přijímání nových členských přihlášek **každou první středu v měsíci od 15 do 17 hod. v hlavní budově Národního muzea** na Václavském náměstí (z vrátnice volejte linku 333 nebo 346). **Prosíme o dodržování úředních hodin!**

Obracejte se zde na paní Milenu Brusovou, pokladní Matice české (tel. 723 731 429). Členské příspěvky a přihlášky se také přijímají během všech akcí Matice české. Nové legitimace (příp. duplikáty) se vystavují až po schválení výborem Společnosti Národního muzea, které předkládá jednatel MČ.

Různé:

Členům jsou k dispozici barevné záložky Matice české a za 100 Kč nedávno vydaný životopis Františka Palackého od Josefa Pekaře (v úředních hodinách a na akcích Matice české).

Své dotazy, připomínky a návrhy zasílejte na adresu:

Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea, Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1, tel. 224 497 333

e-mail: matice_ceska@nm.cz, pavel_muchka@nm.cz

Informace o činnosti Matice české získáte také na webových stránkách Národního muzea:

<http://www.nm.cz/old/snm/matrice.htm>

Matice česká ráda přijme nové členy, kteří mají zájem o její činnost.

SEZNAM ČLENSKÝCH VÝHOD

- Členové Matice české vedle volného vstupu do všech expozic Národního muzea v České republice mají nárok i na slevy v některých pražských nakladatelstvích a knihkupectvích, a to vždy po předložení legitimace Společnosti Národního muzea (popř. i dokladu o zaplacení členského příspěvku). Seznam nakladatelství a knihkupectví naleznete také na webových stránkách Matice české.
- Členové Společnosti Národního muzea jsou osvobozeni od registračního poplatku ve studovně Knihovny Národního muzea, jestliže se prokáží legitimací SNM a dokladem o zaplacení členského příspěvku za příslušný rok.
- ARS VIVA cesty za uměním (specializovaná cestovní kancelář) poskytuje slevy na všechny zájezdy po předložení legitimace SNM na adrese: Pod Kaštany 3, Praha 6 (po–čt 10–13 hod., pá 10–15 hod.), tel.: 233 324 099, arsviva@arsviva.cz, www.arsviva.cz
- Členům Společnosti Národního muzea je poskytována sleva 10 % na brýle, vyšetření zraku a kontaktní čočky v Optice Lutea, Lípová 12, Praha 2 (po–pá 9–18 hod.), tel.: 224 919 487, jan.matl@optikalutea.cz, www.optikalutea.cz.

Seznam nakladatelství, která poskytují slevu:

Nakladatelství Paseka

poskytuje slevu 20 % na většinu vlastní produkce. Ibsenova 3, Praha 2, tel. 222 518 176.
Prodejná doba: po–pá 9.30–19 hod.

Nakladatelství Brána

poskytuje slevu 20 %.
Hradešínská 30, Praha 2, tel. 271 740 586.

Nakladatelství ARSCI

poskytuje slevu 20 % v sídle nakladatelství Hellichova 7, Praha 1 – Malá Strana.
tel./fax: 251 510 840, www.arsci.cz
e-mail: arsci@arsci.cz
Prodejná doba: po–pá 10–12, 13–17 hod.

Nakladatelství Lidové noviny

poskytuje slevu 10 %, **Vinohradské knihkupectví** – ul. Jana Masa-

ryka 58, Praha 2 – Vinohrady,
tel. 224 250 365.
Prodejná doba: po–pá 8.30–18 hod.

Knihkupectví U svatého Jindřicha Karmelitánské nakladatelství

poskytuje slevu 10 % na produkci nakladatelství Vyšehrad. Jindřišská 23, Praha 1 – Nové Město, tel. 224 212 376.
Prodejná doba: po–pá 9-19 hod., so 9-13 hod.

Nakladatelství Granit

poskytuje slevu 20 % v sídle nakladatelství v Drtinově 8, Praha 5 – Smíchov (4. patro) v době od 9 do 15 hod., tel. 257 018 358.

Národní muzeum

poskytuje slevu 10 % jen na své knihy ve své prodejně v hlavní budově Národního muzea.

Nakladatelství Libri

poskytuje slevu 15–25% ve svém sídle
Na Hutmance 7, Jinonice,
tel. 251 613 119.
Prodejní doba: po–pá 9–16 hod.

Nakladatelství Kalich

poskytuje slevu 20 % na vlastní produkci.
Jungmannova 9, Praha 1, tel. 224 947 505.
Prodejní doba: po–pá 9–18 hod., so 10–14 hod.

Nakladatelství Janua

poskytuje slevu 20 %. V Háji 32, Praha 7 –
Holešovice, tel. 220 803 491, 602 648 107

Nakladatelství Portál

poskytuje slevu 10 % na vlastní produkci.
Jindřišská 30, Praha 1, tel. 224 213 415.
Prodejní doba: po–pá 9–18 hod.
Klapkova 2, Praha 8-Kobylisy,
tel. 283 028 203
Prodejní doba: po–pá 9–17 hod.

Nakladatelství Karolinum

poskytuje slevu 10 % na vlastní produkci.
Celetná 18, Praha 1, tel. 224 491 448.
Prodejní doba:
po–pá 9–19 hod.,
so–ne 11–17 hod.

PATRON MATICE ČESKÉ**Knihovna Národního muzea**

Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1

Vznikla společně s Národním muzeem v roce 1818. Od roku 1891 sídlí v hlavní budově NM na Václavském náměstí. Je jednou z největších knihoven s historickými knižními fondy (3,6 milionu svazků) v České republice. Vzhledem k unikátnosti knihovních fondů jsou výpůjčky umožňovány pouze prezenčně do studovny. Pro studium některých druhů literatury platí zvláštní podmínky. Badatelům je ve studovně k dispozici rozsáhlá příruční knihovna a aktuální čísla běžného ročníku vědeckých a populárně naučných časopisů.

Pracoviště v hlavní budově Národního muzea

Studovna je otevřena v pondělí až čtvrtek 9–19 hod., v pátek 9–16 hod. Díla ze sbírkových a vzácných fondů (rukopisy, staré tisky) se půjčují do studovny pouze registrovaným uživatelům, kteří vyplní tzv. badatelský list jako doklad o potřebnosti studia žádaného díla k určitému vědeckému záměru. Studovna poskytuje mj. bibliografické a faktografické informace. Studovat je možné (od 15 let) pouze prezenčně.

Výpůjční protokol – přijímá objednávky a zjišťuje signatury v generálním katalogu v pondělí až čtvrtek 9–16 hod. a v pátek 9–15 hod. (tel.: 224 497 342). Na webových stránkách Národního muzea (<http://katalogy.nm.cz/ListkovyKatalogcely/popis.html>)

naleznete naskenovaný generální jmenný katalog (část česká do r. 1981, část cizojazyčná do r. 1981, část slovanská do r. 1981, dodatky do r. 1981, část od r. 1982 do r. 2001, katalog knihovny Státního nakladatelství) a on-line katalog, který obsahuje záznamy knižních přírůstků od roku 2002:

<http://katalogy.nm.cz/opac/opac/index.html>.

Objednávky lze také zasílat elektronickou poštou.

Meziknihovní výpůjční služba

Jestliže žádané dílo není ve fondech Knihovny NM, zprostředkuje knihovna na žádost svého uživatele výpůjčku tohoto díla prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby z jiné knihovny v ČR nebo za pomoci Národní knihovny ČR ze zahraničí.

1. půjčování monografií v rámci knihoven ČR (bezplatná služba)
2. pořizování kopií v rámci knihoven ČR (placená služba)
3. výpůjčka nebo pořízení kopie ze zahraničí (placená služba)

Na počítačích ve studovně je pro badatele připraven soupis knihovny Kinských a Nosticů, které jsou ve správě KNM, dále například digitalizované fondy oddělení časopisů. Přístup k internetu ve studovně: zdarma 1 hodina denně (pouze pro zaregistrované uživatele NM). Je zde i přístup k on-line databázím (EBSCO, Memoria, Anopress, ČTK – Evropská unie, Vesmír, Lexikon českých výtvarníků narozených ve XX. století, Elektronická knihovna časopisů /EZB/).

Od 1. 1. 2005 je platný nový Ceník služeb Knihovny NM, se kterým se můžete seznámit, stejně tak i s Knihovním řádem KNM platným od 1. 4. 2004, ve výpůjčním protokole a studovně KNM.

Oddělení služeb vyřizuje požadavky v pondělí až pátek 9–16 hod. (e-mail: marie_klucinova@nm.cz, tel. 224 497 158).

Poskytují se kopírovací služby, zhotovují se na objednávku černobílé fotokopie, digitální kopie a mikrofilmy.

VÝSTAVY

V KABINETU KNIŽNÍ KULTURY KNIHOVNY NM (PŘEDSÁLÍ STUDOVNY)

Poslyšte vlastenci píseň novou... 19. století v kramářské písni (do října 2006)

Účelem výstavy je zpřístupnění ukázek z bohatého fondu kramářských písňových tisků ve sbírkách oddělení knižní kultury KNM v kontextu dějin 19. století. Výstava návštěvníky knihovny seznámuje s kramářskými písněmi jako zvláštním druhem tisků a zprostředkovává jim reakce autorů na dobové aktuality – politické

atentáty, vraždy, války, revoluce, přírodní katastrofy (např. povodně a zemětřesení), neštěstí, módní novinky, lidové a náboženské pouti a další témata.

Detašované oddělení časopisů KNM (býv. Místodržitelství zámek) **Královská obora 56, 170 76 Praha 7**

Studovna periodik je otevřena vždy ve středu od 9.00 do 18.45 hod. Poskytuje také kopírovací služby.

(tel. 233 323 289, e-mail: zamecek@nm.cz)

<http://www.nm.cz/knihovna-nm/casopisy.php>

Muzeum knihy ve Žďáru nad Sázavou (zámek dr. R. Kinského) **591 02 Žďár nad Sázavou**

(tel./fax: 566 625 370, e-mail: alenajakubcova@seznam.cz)

<http://www.nm.cz/knihovna-nm/muzeum-knihy.php>

Otevřeno:

IV. a X. so-ne: 8–12 a 12.30–16 hod.

V., VI. a IX. út-ne: 8–12 a 12.30–16 hod.

VII. a VIII. út-ne: 9–12 a 12.30–17 hod.

Zavřeno: XI.–III. a pondělí

Nejen pro žáky a studenty základních a středních škol jsou k dispozici pracovní listy, které prověřují znalost dějin písma, knihy a knihtisku ve světových souvislostech. Jsou také ke stažení na:

http://www.nm.cz/download/Muzeumknihy_pracovnilisty.doc

SEZONNÍ VÝSTAVY V MUZEU KNIHY:

Emporium – neznámý fond významného nakladatelství

(do října 2006), letní refektář

Účelem výstavy je přiblížit nakladatelství Emporium Aloise Dyka (1881–1971). Představuje se zde unikátní soubor nakladatelské pozůstalosti, který Knihovna Národního muzea získala v roce 2005. Základem výstavy jsou ukázky výtečně graficky vypravených knih společně s originálními ilustracemi, kterými Dykovy tisky doprovázel převážně grafik Jan Konůpek (1883–1950). Vystaveny jsou též Konůpkovy grafické listy – exlibris pro Aloise Dyka, soubor novoročenek pro Emporium, a listy z grafických cyklů vydávaných Dykem ve 20. a 30. letech 20. století. Alois Dyk je představen i jako významný mecenáš, sběratel a jeden ze zakladatelů Artělu, ateliéru pro výtvarnou práci.

Václav Bolemír Nebeský (1818 – 1882)

*Skaliskami pustými teď vede
příkrá cesta v úval ouzký, černý.
Zde žil poustevník dřív Bohu věrný
toho znaky mnohá skála chová,
neboť sem tam zbožná jeho ruka
vryla z knihy boží svatá slova...*

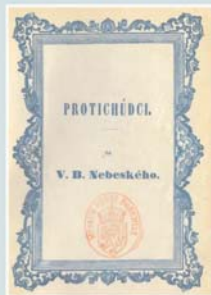
Ukázka z díla Protichůdci, 1844

Na blízkém statku Nový Dvůr, nacházejícím se na západ od silnice z Kokořína do Jestřebic, se 18. srpna 1818 narodil v jazykově smíšeném manželství zdejšího šafáře český básník a literární historik, publicista Tylova okruhu, Václav Bolemír Nebeský.

Vrcholem Nebeského lyriky a příležitostných vlasteneckých básní čtyřicátých let 19. století se stala básnická povídka Protichůdci (1844). Pomocí názorového střetu dvou hlavních postav oslavuje nový ideál českého vlastence. Romantické dílo bylo inspirováno Kokořínkem a jeho pověstmi. V Protichůdcích se mj. objevuje příběh divokého jezdce na koni, který údajně po nocích projížděl okolím Kokořínského hradu a hravě zdolával všechny přírodní překážky.

Básníkova osobnost přispěla k rozhodnutí mladé Boženy Němcové věnovat se literatuře. Vzájemné okouzlení obou přerostlo v letech 1842 až 1843 v krátkodobý milostný vztah.

Od čtyřicátých let 19. století se Nebeský věnoval publicistice, ideově spřízněné s evropskými liberálními proudy. Do Tylova časopisu Květy např. napsal o soudobé české literatuře, že „...by žádný směr její potlačovati se neměl; neboť jen všestranností a napnutím každé síly bude nám lze dojíti k jasným ideálům snahy naší. Hlasy tedy některých, zvláště německých pánů, volajících, aby se v českém jazyku jenom pro děti a takzvaný lid psalo, jsou ... směšné, jako by Čech ... neměl duši otevřenou a prahnoucí po krásě a pravdě jako jiný takzvaný velký národ.“ Jednou z nových literárních forem byl fejeton, který Nebeský uvedl do české slovesné tradice.

V roce 1848 se Nebeský po boku Karla Havlíčka Borovského aktivně účastnil revolučních bouří. Po jejich porážce působil od roku 1851 v Českém muzeu, dnešním Národním muzeu v Praze, jako jeho sekretář a o rok později jako tajemník nakladatelství Matice česká. Redaktorem Časopisu Českého muzea byl v letech 1850 až 1861. Svými vědeckými studii významně obohatil českou nauku o středověku, srovnávací literární vědu, folkloristiku a další disciplíny. Nejen Nebeského básně, články a studie, ale i jeho překlady slavných antických autorů a španělské i novofecké lidové poezie měly značný vliv na Jana Neruda a jeho generaci. Václav Bolemír Nebeský zemřel po mnohaleté nemoci v předvečer svých čtyřiašedesátých narozenin 17. srpna 1882 v Praze. Pochován je na vyšehradském hřbitově.

Zhotovitelé: Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea ve spolupráci se správou CHKO Kokořínsko a Obecním úřadem v Kokoříně – září 2006
Typografie: tisk: FAST reklamní studio s. r. o., Praha 10
Kontakt: Matice česká, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1, tel. 224 497 333, matice_ceska@nmz.cz